

Регуляторні можливості держави у процесі подолання кризових явищ у національному корпоративному секторі

(опубліковано: Матеріали Другої Міжнародної наукової конференції "Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій", Т.2,27-30.04.2009 – Суми: СОШПО, Т.2, 2009. – С.156-157)

За свідченням рейтингової агенції FITCH найбільш загрозливого характеру вплив світової фінансової кризи набуває у країнах із слабкою економікою [2], відзначив виконавчий директор МВФ Д.Стросс-Кан. Характерною особливістю національної економічної кризи є поєднання зовнішніх чинників фінансової кризи із внутрішніми, основою яких є стагфляційні явища всіх років незалежності (темпи падіння виробництва за 1 квартал 2009 р. склали 32-34%, темпи зростання цін – в 2,9 рази) до яких приєдналися валютно-монетарні чинники (падіння національної валюти – 1,8 раза). З початку розгортання кризових явищ міжнародний рейтинг національного економічного простору був понижений на кілька позицій (з 69 місця до рівня 73, а по індексу конкурентоспроможності – на 8 позицій) [3] і за думкою провідних економістів визначається як найгірший у світі. За думкою експертів WEF [1] Україна втратила 21 позицію з 1997 року (52 місце), відступивши на 73 у 2007-2008 рр., та отримала узагальнену оцінку “нестабільна” (D – disadvantage).

Розгортання економічної кризи в нашій країні має специфічні, непритаманні жодній країні світу ознаки: банківський сектор, уникаючи банкрутства розраховується по власним зобов'язанням депозитами населення. Повільний вихід із рецесії українського виробничого сектору на 80% пов'язаний саме із край жорсткою монетарною політикою. Національний регулятор втратив свій вплив на економічний простір. Упала капіталізація без виключення у кредитних спілок, страхових компаній та загальнодержавного пенсійного фонду.

Проблема української менеджерської еліти полягає у невмінні швидко реагувати на зміни – звідси обмежене бачення світу. Про це свідчить і рівень міжнародного досвіду менеджерів компаній [4], який становить для України 4,73; порівняно із аналогічним показником в Естонії – 5,28; Німеччині – 6,37. За оцінками експертів бізнес середовище для іноземних менеджерів в Україні є менш сприятливим (4,31) ніж у Китаї – 5,26; Росії – 5,3 або Іспанії – 5,35.

Досліджуючи питання причинно-наслідкових зв'язків треба наголосити, що джерелом кризових явищ є не стільки неспроможність врівноважених дій фінансового сектора, а свідоме використання корпоративних критеріїв її спрямованості інституціональних впливів.

Фінансові системи, втративши національний характер, почали обслуговувати інтереси власного економічного розвитку, стратегічною метою якого є перетворення у консолідовану транснаціональну структуру, що тільки використовує господарчі суб'єкти в якості засобів нарощування прибутку, капіталу, власності. Сподівання державних інституцій на використання засад саморозвитку в ракурсі співпадіння інтересів усіх ринкових структур виявилися занадто оптимістичними. Корпоративні інтереси спонукали до побудови замкнених бізнес-груп, які працюють на основі ситуативних поєднань та прагнуть до трансформації у корпорації-держави. В цьому контексті уряди покликані обслуговувати інтереси бізнесу, за що отримуватимуть дозовану підтримку соціальних, політичних та суспільних програм.

Нааявний брак забезпечення у системі державного управління перш за все визначеності та системності. Відсутність довгострокової програми розвитку країни не дає змоги забезпечити наступництво у керуванні, а боротьба впливів зовнішніх радників з амбітністю національних помічників створює благодатний ґрунт для підживлення політичного протистояння, що діє як впливовий важіль гальмування та стримування реалізації національного потенціалу. Відсутність ефективного державного та корпоративного менеджменту спричинила ряд негативних наслідків: по-перше, дерегульоване залучення дешевого грошового ресурсу, що спровокувало переорієнтацію з кредитування виробництва на споживання (такий шлях проходили всі держави-неофіти СOT), а, потім, різке падіння ліквідності. По-друге, в умовах недостатньої забезпеченості національними фінансовими ресурсами виконання міжнародних зобов'язань стало додатковим чинником стимулювання попиту на валютному ринку (включаючи Євро-2012). По-третє, обрання методів вирішення конкретних економічних завдань залежить від політичного вектора. По-четверте, сподівання державних інституцій на використання засад саморозвитку в ракурсі співпадіння інтересів усіх ринкових структур та очікувань суспільства виявилися занадто оптимістичними.

Вихід із економічної, фінансової та політичної кризи потребує тотального перегляду чинників оцінки, регулювання та напрямків просування реформ. Основою здійснення антикризових дій має бути залишена система ринкових цінностей. Проте, головним дієвим чинником суспільно-економічного розвитку мають стати відроджені засоби державного управління у вигляді *державного регулювання*. Останнє доцільно реалізовувати на основі стандартів та нормативів, закладених у національні програми, бюджети та критерії відповідності. Головне завданням вказаних регуляторів – нейтралізація ресурсної інфляції та забезпечення оптимального поєднання державного регулювання та ринкових механізмів.

Оскільки основною дієвою структурою ринкового суспільства є корпорація, основні засоби державного регулювання мають бути сконцентровані навколо *нейтралізації дефолту*

саме у корпоративному секторі. Головним завданням антикризової діяльності Нацбанку слід вважати поновлення рефінансування на засадах прозорості та незаангажованості, цільового кредитування реального сектору економіки та внутрішніх державних програм, забезпечення разом з Урядом та МЗС реструктуризації зовнішнього боргу держави.

Фондовий ринок може використати внутрішній можливості подолання кризи: перейти на інші інструменти (від акцій підприємств до цінних паперів державного забезпечення).

В контексті структурної переорієнтації національного ринкового розвитку доцільно звернути увагу на сектор харчової промисловості. З огляду на вищезазначене, потребує уваги сектор сировинної бази харчової промисловості – АПК, який до того ж має власний потужний експортний потенціал у зерновій сфері. Доцільно звернути увагу і на транспортно-транзитні можливості країни. Для цього існують всі умови: мережа портів, залізничорозного сполучення та перевезення, продуктопроводи та енергопроводи.

Потребує уважного та незаангажованого ставлення співпраця з економічними партнерами на міждержавному рівні: використати ці можливості у якості корпоративного вкладу держави у процесі створення секторальних РТУ: енергетичного, зернового, продуктового, транспортного.

Література.

1. Антонюк Л.Л. У чому Україна втрачає// Монітор, №1-2, 2008. – с. 7
2. <http://delo.ua/news/82196/>
3. <http://gcr.weforum.org/gcr/>
4. IMD World Competitiveness Yearbook 2008